

Každých čtrnáct dní vymře jeden jazyk. I proto se na FF UK zrodila platforma Library of Languages, která malým jazykům pomáhá růst

„Jazyková diverzita se rapidně zmenšuje a zaniká stejně jako rozmanitost živočišných a rostlinných druhů. Je to téma, které není tak mediálně pokryté, ale je srovnatelně závažné,“ říká jedna ze zakladatelů Knihovny řečí dr. Eva Lehečková. Platforma podporuje studium a propagaci malých jazyků na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a nabízí tipy a motivaci, jak u učení cizí řeči s úspěchem vydržet.

Jak vznikl nápad vytvořit platformu a k čemu konkrétně slouží?

V roce 2017 se nám na FF UK podařilo založit Platformu didaktiků FF UK, která vznikla z potřeby připravit akreditace učitelských studijních programů, které se budou v novém akademickém roce poprvé otevírat. Tato platforma ukázala, že neformální mezioborová setkání specialistů na určitou oblast vzdělávání velmi dobře fungují, neboť umožňují efektivně řešit společné otázky. To byl velký inspirační zdroj pro Library of Languages neboli Knihovnu řečí, která je obecně otevřená sdílení zkušeností všech filologických studijních programů s efektivní realizací výuky a propagací oboru u uchazečů i široké veřejnosti.

Motivovalo nás i zjištění, že přestože se na Filozofické fakultě UK oborově i neoborově vyučují desítky jazyků, tato velmi specifická značka naší fakulty není dostatečně známá. To je zčásti dáno tím, že filologie menších jazyků jsou často personálně limitované a vyučující se zaměřují především na práci ve své komunitě a propagaci svého oboru. Přitom se tímto unikátním rysem FF UK, který je výjimečný i v kontextu dnešních evropských univerzit, může fakulta chlubit. Library of Languages vznikla s cílem zastřešovat tyto malé obory jako celek a umožnit jim proniknout k novým cílovým skupinám.

Ja
k
ta
ko
vé
ro
zš
iř
ov
án
í
po
vě
do

mí o ma lý ch ja zy cí ch vy pa dá v pr ax i?

První akce, kterou jsme připravili, byl v loňském roce první ročník Evropského dne jazyků v Kampusu Hybernská. Tento den vyhlášený Radou Evropy připadá každoročně na 26. září a v Praze se až do vzniku platformy nekonala žádná velká celodenní akce, která by diverzitu jazyků takto oslavovala. Jazyková diverzita se přitom rapidně zmenšuje a zaniká stejně jako rozmanitost živočišných a rostlinných druhů. Je to téma, které možná není tak mediálně pokryté, ale je srovnatelně závažné.

Library of Languages vychází z unikátního postavení FF UK coby instituce, na níž se oborově či neoborově vyučuje více než 70 živých a mrtvých jazyků celého světa. Podpora studia a výuky těchto jazyků je jedním z prvořadých společenských úkolů FF UK.

Než lingvisté celosvětově vůbec stihli popsat jazyky světa v jejich úplnosti, tak jich mezitím mnoho zmizelo. Na základě rozsáhlých mezinárodních analýz se předpokládá, že každých čtrnáct dní vymře jeden jazyk. Dnes je na světě pravděpodobně ještě sedm tisíc jazyků, ale jejich počet se opravdu razantně snižuje. Existují velké výzkumné programy, které investují

prostředky do jejich udržení a popsání, ale podobně jako s biodiverzitou je to spíše boj s větrnými mlýny.

My lingvisté v sobě máme uložené silné přesvědčení, že má smysl tuto diverzitu podporovat, a to je také cílem Evropského dne jazyků v Kampusu Hybernská. V loňském roce jsme si to vyzkoušeli a zájem škol i veřejnosti byl tak velký, až nás trochu překvapil. Samotné obory by si takovou akci jednotlivě nikdy nezorganizovaly, a právě v tom jim pomůže Library of Languages.

Zmínila jste Kampus Hybernská a pedagogy z FF UK. Kdo se na chodu platformy podílí?

Zprvé je to Kampus Hybernská, jehož prostory určují směr, jakým typům aktivit se můžeme věnovat. Potom existuje rada Library of Languages, jejímž členem je dr. Jan Bičovský, který se dlouhodobě věnuje popularizaci jazyků, například prostřednictvím výstav vycházejících z jazyků světa. Potom jsme se v Radě snažili o oborovou diverzitu, takže z hlediska struktury jsou zde zastoupeni jak akademičtí pracovníci, tak doktorandi, a to z větších i menších oborů věnujících se asijským i evropským filologiím.

Organizační koordinátorkou platformy je Veronika Pleskotová, absolventka novořečtiny, spolupracuje s námi ředitel Katedry Blízkého východu doc. Pavel Sládek, vedoucí Katedry středoevropských studií dr. Jiří Januška a Martina Vokáčová z Oddělení nederlandistiky na Ústavu germánských studií. Na druhé straně s námi spolupracují doktorandi Ústavu jižní a centrální Asie, Martin Hanker a Jonáš Vlasák, kteří nás propojují i se studentskými spolky, jako je Orientalistický Expres.

Naše rada přichází s nápady na aktivity platformy a snažíme se vyhledávat vnější partnery. Tak jsme se například zapojili do 7. národní konference transferu nebo jsme navázali spolupráci s pražskou kavárnou Quest Cafe, specializovanou na únikové

hry, což je směr, kterým bychom se chtěli také v budoucnu ubírat.

Platforma prozatím nepořádá pravidelné jazykové kurzy. Věnujete se tedy převážně větším akcím?

Ano, kurzy bychom v budoucnu chtěli spustit, ale zahájení systémové výuky neoborových kurzů pro studenty i širokou veřejnost je v současnosti limitováno především nedostatkem prostoru, kterého se ani v Kampusu Hybernská vzhledem k počtu jiných aktivit nedostává.

Do budoucna bychom s Library rádi uspořádali workshop pro ústavy s filologickými obory, jehož cílem by bylo sdílet inovativní expertízy, způsoby, jak vytvářet přípravné kurzy a jak komunikovat se středními školami. Například v červnu jsme se s kolegy z Katedry Blízkého východu věnovali tomu, jak soudobé poznatky o výzkumu úspěšného osvojování cizího jazyka využít ve výuce jazykových specializací, jako je arabština, turečtina, hebrejštiny a perština. Právě obory s malými jazyky velmi pociťují odchod i sebemenšího počtu studentů, proto je třeba zabývat se didaktickými metodami podporujícími studijní úspěšnost. Výsledky takové spolupráce v rámci jednoho jazykového areálu by pak mohly být využitelné i pro další jazykové obory zastupující na FF UK menší jazyky.

Knihovna řečí měla možnost představit se na již zmíněné 7. národní konferenci transferu. Jak se platforma na akci zapojila?

Ko
nf
er
en
ci
po
řá
da

lo
Ce
nt
ru
m
pr
o
př
en
os
po
zn
at
ků
a
te
ch
no
lo
gi
í
Un
iv
er
zi
ty
Ka
rl
ov
y,
kt
er
é
se
za
mě
řu

je
na
tr
an
sf
er
vě
de
ck
ýc
h
po
zn
at
ků
do
pr
ax
e.
Tr
an
sf
er
za
vá
dě
ní
pa
te
nt
ů,
no
vý
ch
vý
ro
bk

ů
a
na
no
pr
ům
ys
lu
si
do
ve
de
př
ed
st
av
it
ka
žd
ý.
Té
ma
te
m
le
to
šn
í
ko
nf
er
en
ce
by
l
vš
ak

i
tr
an
sf
er
v
hu
ma
ni
tn
íc
h
a
sp
ol
eč
en
sk
ov
ěd
ní
ch
ob
or
ec
h.
Pr
ot
o
js
me
do
st
al
i
na
bí

dk
u
uk
áz
at
,
ja
k
se
mo
ho
u
př
en
áš
et
te
or
et
ic
ké
vě
de
ck
é
po
zn
at
ky
do
zá
ba
vn
é
fo
rm
y,

a
to
v
rá
mc
i
sp
ol
eč
en
sk
éh
o
ve
če
ra
v
sy
ro
vé
m
a
in
du
st
ri
ál
ní
m
pr
os
to
ru
pr
až
sk
éh

o
ho
te
lu
Py
ra
mi
da
. A
pr
ot
ož
e
se
Li
br
ar
y
of
La
ng
ua
ge
s
za
mě
řu
je
na
ja
zy
ko
vo
u
zn
al

os
t
a
lo
gi
ku
v
ja
zy
cí
ch
,
př
ip
ra
vi
li
js
me
ún
ik
ov
ou
hr
u
a
te
ch
no
lo
gi
ck
ý
kv
íz
.

Zároveň jsme večer využili k propagaci Českého egyptologického ústavu FF UK, jednak kvůli samotnému prostoru Pyramidy a zároveň kvůli stému výročí české egyptologie. Naši egyptologové jsou v tomto ohledu velmi inovativní, využívají filologické znalosti propojené s mezioborovými technologiemi, roboty a 3D tiskem. Je to krásný příklad stírání hranic v interdisciplinárních kontextech, hranic mezi takzvaně tvrdým technologickým výzkumem a měkkou humanitněvědní oblastí.

Myslíte, že je opravdu možné, aby se student naučil malý jazyk na kvalitní úrovni? V běžném životě se s ním například oproti angličtině přece jen moc neseťkává.

Musíme odlišovat, jestli jde o studijní program, anebo sérii zájmových neoborových kurzů (na FF UK mohou zájemci takto neoborově studovat například chorvatštinu nebo maďarštinu). Když jde o studijní program, mají právě malé filologie výhodu v tom, že jejich studenti pravidelně vyjíždějí na stáže v zahraničí, a po pětiletém studiu tak mohou i oni získat výstupní jazykovou úroveň C1. Na neoborových kurzech dosahují studenti pochopitelně nižší úrovně. Osvojení jazyka je ale výrazně ovlivněno motivací studenta, takže i za pár navazujících semestrů je možné dosáhnout slušné jazykové úrovně.

Na neoborové kurzy velice často chodí studenti jiných fakult, například právnických a lékařských fakult, studenti mezinárodních teritoriálních studií, kteří díky nim získávají lepší uplatnění na trhu práce. Anglicky, případně jiným velkým evropským jazykem, dnes mluví každý. Když ale ovládáte nějaký exotický jazyk na vyšší úrovni, v životopise to velmi vystupuje. To by FF UK mohla v rámci Univerzity Karlovy a dalších pražských univerzit nabízet jako jednu ze svých devíz – platforma Library of Languages pak může pomoci s centrální propagací takových kurzů.

Je nějaký opravdu nevšední jazyk, který se na FF UK zájemci mohou naučit?

Já osobně jsem velmi ráda, že se od podzimu na FF UK vrátí jako neoborový jazyk kurz lužické srbštiny. Jde o jazyk, který se vyskytuje v našem středoevropském areálu, hned po slovenštině je češtině nejbližší, podobně jako čeština je v dlouhodobém kontaktu s němčinou a navíc je ohrožena snižujícím se počtem rodilých mluvčích. Proto je velmi zajímavé ji studovat, i když na první pohled nemusí vypadat exoticky. Dříve byla lužická srbština na FF UK dokonce samostatný obor, takže je velkým úspěchem, že se kolegům z Katedry středoevropských studií podařilo dohodnout její návrat alespoň v podobě neoborového jazyka.

Žádný další jazyk už se mi vyzdvihoval nechce, protože po několika letech v Library bych dýchala za jakýkoli malý jazyk, který na fakultě díky neuvěřitelnému nasazení mnoha lidí udržujeme.

Na jaké aktivity platformy se můžeme v blízké době těšit?

Ur
či
tě
by
ch
vš
ec
hn
y
po
zv
al
a
26
.
zá
ří
na

Ev
ro
ps
ký
de
n
ja
zy
ků
v
Ka
mp
us
u
Hy
be
rn
sk
á.
Pe
vn
ě
do
uf
ám
,
že
op
ět
na
bí
dn
em
e
sk
vě
lý

pr
og
ra
m.
My
sl
ím
,
že
te
nt
o
fe
st
iv
al
je
ne
jk
rá
sn
ěj
ší
os
la
va
ja
zy
ků
a
ja
zy
ko
vé
ho
vz
dě

lá
vá
ní
,
al
e
zá
ro
ve
ň
je
to
ta
ké
mo
žn
os
t
na
če
rp
at
ti
py
a
mo
ti
va
ci
k
to
mu
,
ja
k
u
uč

en
í
ci
zí
ch
ja
zy
ků
vy
dr
že
t.

Návštěvníci si budou moct zahrát únikovou hru, objednat si zmrzlinu v různých jazycích světa, zlepšit si výslovnost v několika běžně učených jazycích, ale i absolvovat úvodní minikurz velmi exotického jazyka, protože právě hlavním tématem letošního ročníku jsou jazyky domorodé, ohrožené a vymírající. Podařilo se nám také navázat spolupráci s tradiční odpolední akcí Speak-dating, která se koná v Paláci Lucerna a kterou pořádá sdružení kulturních institutů EUNIC spolu se Zastoupením Evropské komise v České republice, a tak mohou zájemci během jednoho dne navštívit obě akce.

Dále se mohli lektoři vybraných jazyků vyučovaných na FF UK právě pod záštitou Library of Languages a díky Zastoupení Evropské komise v ČR podílet na reedici publikace *Humor sbližuje*, která neformálně prostřednictvím anekdot přibližuje kulturu zemí Evropské unie. Naším úkolem bylo k demografickým údajům o členských zemích doplnit anotace se základními fakty o evropských jazycích. Kniha byla představena na letošním Světě knihy a určitě poslouží zájemcům o poznávání nových kultur a jazyků.

Tereza Šindelářová

Mezi **živé jazyky** vyučované na FF UK patří například albánština, arabština, ázerbájdžánština, arménština, bengálština, baskičtina, čínština, gruzínština, hindština, chorvatština, indonéština, irština, islandština, jidiš, katalánština, maďarština, perština, portugálština, romština, skotská gaelština, švédština, thajština, tibetština, turečtina, urdu nebo velština. Na fakultě probíhá také výuka **mrtvých jazyků** jako akkadština (babylónština), aramejština, egyptština, chetitština, koptština, latina, oskština, sanskrt, stará angličtina, stará horní němčina, starořečtina, stará norština, staroslověnština, sumerština, tocharština, ugaritština, umbrijština anebo védština.

Malý jazyk/obor je termín víceznačný. Někdy se jím označují původní domorodé jazyky či jazyky ohrožené zánikem. V podmínkách univerzitního vzdělávání se jím označují i jazyky, které mohou mít celosvětově hodně mluvčích (například hindština či portugálština), ale na univerzitě počtem pedagogů a/nebo studentů patří k relativně malým. Mnohé z těchto „malých oborů“ však mohou mít velký strategický význam z hlediska geopolitického, kulturního nebo obecnělingvistického.

Mgr. Eva Lehečková, Ph.D. – odborná asistentka v Ústavu českého jazyka a teorie komunikace FF UK, zaměřující se na kognitivní a multimodální popis češtiny; členka badatelského týmu Empirical Perspectives on Communication and Cognition v rámci projektu OP VVV KREAS. Založila Platformu didaktiků FF UK a koordinovala přípravu učitelských studijních programů na FF UK. V roce 2017 spoluzakládala a od té doby koordinuje platformu Library of Languages. Působí jako produkční

festivalu Evropský den jazyků v Kampusu Hybernská.

**KAŽDÝCH 14 DNÍ ZANIKNE JEDEN JAZYK
PŘIJĎTE SE NĚJAKÝ NAUČIT!**

Kampus Hybernská — 26-09-2019 — vstup volný

jazykové minikurzy — interaktivní hry a soutěže — úniková hra — písmo a kaligrafie — přednášky
o jazycích celého světa — tipy pro výuku cizích jazyků — jídlo a pití z celého světa po celý den

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

H | Y
B | 4

www.kampushybernska.cz/edj